

Handläggare: Anette Jansson
Telefon: 08-508 288 20

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2011-10-25 p.16

Detaljplan för Förbifart Stockholm, Hjulstamotet

Remiss från stadsbyggnadsnämnden Dp 2009-20807-54

Förvaltningens förslag till beslut

Tillstyrka planförslaget under förutsättning att:

1. Trafikdagvattendamm bör inte ligga i Igelbäckens kulturresevat. Alternativa lösningar för dagvattenhantering på platsen behöver utredas.
2. Förorenat dagvatten ska inte tillföras Bällstaån. Alternativa lösningar för dagvattenhantering på platsen måste utredas.
3. En alternativ trafiklösning till Stockholmsporten utreds som inte förutsätter intrång i kulturresevatet och dess värden.
4. Akallavägen sträckning justeras så att den värdefulla torrbacken inte skadas.
5. Föreslagna åtgärder för att begränsa intrång i Igelbäckens kulturresevat kompletteras med en redovisning av lämpliga kompensationsåtgärder för intrånget.
6. Tillsynsmyndigheten (miljöförvaltningen) bör kontaktas i god tid innan arbete påbörjas som gör intrång i kulturresevatet, t.ex. etableringsytor.
7. Ytterligare utredningar bör göras för att hitta möjliga bullerskyddsåtgärder för fastigheterna Hörninge 2 och Kippinge 1, så att 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå klaras på större delen av gårdsmiljöerna
8. Det utreds om det är möjligt att uppföra bullerskydd längs Akallalänken så att större delen av den planerade kyrkogården i kulturresevatet får under 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå.
9. Planbestämmelsen gällande bullerskydd formuleras om så att syftet med den säkerställs. Texten ”Skydden uppförs i den utbredning som stadsbyggnadsnämnden finner lämplig” bör bytas ut mot t.ex. ”Skydden uppförs en-

ligt plankartans illustration eller på sådant sätt att minst motsvarande bullerdämpning erhålls.”

10. Det utreds om det på vissa platser är lämpligt att göra skärmar som visuellt skärmar bort vägen från kulturreseptatet och som upplevs som naturliga inslag i reservatet. Till exempel kan bullervallar och vegetationsklädda skärmar användas.
11. Planhandlingarna bör kompletteras med en överskådlig karta över hur gång- och cykelvägnätet i närområdet kommer att se ut efter Förbifartens utbyggnad. Det bör säkerställas att det finns attraktiva gång- och cykelvägar mellan närliggande stadsdelar samt Barkarbystaden.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått rubricerade förslag till detaljplan på remiss. Nämnden har fått förlängd remisstid till den 1 november 2011. Planen utgör en av 13 detaljplaner som ingår inom trafikprojektet Förbifart Stockholm. Syftet med planen är att planlägga byggandet av Förbifart Stockholm över Järvafältet förbi Hjulsta. Planområdet består idag till största delen av naturmark. En stor del av området ligger inom Igelbäckens kulturreseptat.

På plankartan illustreras ”Stockholmsportens” föreslagna läge och planbestämmelserna möjliggör genomförandet av denna. Förslaget innebär att ytterligare vägar byggs inom Igelbäckens kulturreseptat, vilket strider mot kulturreseptatets syfte och föreskrifter.

Detaljplanen innebär intrång i Igelbäckens kulturreseptat. Miljöförvaltningen bedömer att de kompensationsåtgärder som redovisas är anpassningsåtgärder och inte tillräckliga och bör därför kompletteras.

En dagvattendamm finns inritad inom Igelbäckens kulturreseptat. Förvaltningen anser att förorenat trafikdagvatten inte bör föras till dagvattendammar i kulturreseptatet. Alternativa lösningar för dagvattenhantering på platsen bör utredas.

Två dagvattendammar planeras norr respektive söder om Bällstaån. Dagvattnet ska efter rening ledas till Bällstaån. Reningen är dock inte tillräcklig för att riktvärden ska klaras. Miljöförvaltningen vill uppmärksamma att Bällstaån är en vattenförekomst enligt EU:s vattendirektiv. Den ekoogiska statusen är idag dålig varför vattenkvaliteten måste förbättras för att miljökvalitetsnormen god status ska kunna uppnås till 2021. Det är därför inte lämpligt att tillföra förorenat dagvatten till ån.

Förbifarten kommer medföra förhöjda bullernivåer för närboende och inom Igelbäckens kulturreservat och föreslagen kyrkogård. Ytterligare utredningar bör göras för att hitta möjliga bullerskyddsåtgärder för dessa miljöer.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått rubricerade förslag till detaljplan på remiss. Nämnden har fått förlängd remisstid till den 1 november 2011. Planen utgörs av 13 detaljplaner som ingår inom trafikprojektet Förbifart Stockholm. En översiktskarta över samtliga detaljplaner finns på stadens hemsida Där finns också alla planhandlingar samlade.

(<http://insynsbk.stockholm.se/Byggochplantjansten/Pagaende-planarbete/>).

Syftet med planen är att planlägga byggandet av Förbifart Stockholm över Järvafältet förbi Hjulsta. I detaljplanen ingår även en ny anslutning av Akallälänken till Hjulsta.

Planområdet består idag till största delen av naturmark. En stor del av området ligger inom Igelbäckens kulturreservat.

Detaljplanen bygger på Trafikverkets arbetsplan för Förbifart Stockholm (Utställelsehandling), vilken följer Väglagen och Miljöbalken. Staden yttrade sig över arbetsplanen i augusti 2011. Miljöförvaltningen deltog i det samlade tjänsteutlåtande som utgjorde underlag för kommunstyrelsens beslut (anmält till MHN 2011-08-30).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden yttrade sig över program för Förbifart Stockholm den 15 oktober 2009 §24. Nämnden tillstyrkte programmet under förutsättning att nedanstående punkter beaktas i arbets- och detaljplaner. Miljöförvaltningen bedömer att miljö- och hälsoskyddsnämndens synpunkter har beaktats i detaljplanarbetet.

- Redovisa hur köbildning och avstängning ska undvikas, så att trafiken inte leds in till Essingeleden och innerstan,
- optimering av på- och avfartsramper för kollektivtrafik och lokaltrafik,

- spolvatten renas och katastrofskydd planeras innan det släpps på dagvattentunnel,
- Igelbäcken kompenseras för vatten som avleds,
- installationer och dess ytanspråk redovisas (ventilationsbyggnader, arbetstunnlar och etableringsytor).

Förvaltningens synpunkter

Stockholmsporten

På plankartan illustreras "Stockholmsportens" föreslagna läge och planbestämmelserna möjliggör genomförandet av de delar av denna som berörs av planområdet. Stockholmsporten innebär en cirkelformad väg med en diameter på cirka 600 meter kring korsningen mellan Förbifarten och E18, med ett lokalt vägnät som ska knyta samman de olika områdena runt platsen.

Miljöförvaltningen har inte tagit del av någon miljökonsekvensbeskrivning av Stockholmsporten.

Miljöförvaltningen vill uppmärksamma att förslaget innebär att ytterligare vägar byggs inom Igelbäckens kulturresevat. Detta strider mot kulturresevatets syfte och föreskrifter och bedöms ge stor påverkan på både kvarvarande natur- och kulturvärden samt spridningsfunktioner.

Av resevatsbeslutet framgår vilka åtgärder som kan genomföras inom Igelbäckens kulturresevat, däribland en nordsydlig vägförbindelse förbi Stockholm, om det vid en samlad bedömning visar sig att dessa bör genomföras på mark inom resevattet. De vägar som föreslås inom Stockholmsporten finns inte med bland dessa möjliga åtgärder som kan genomföras inom resevattet.

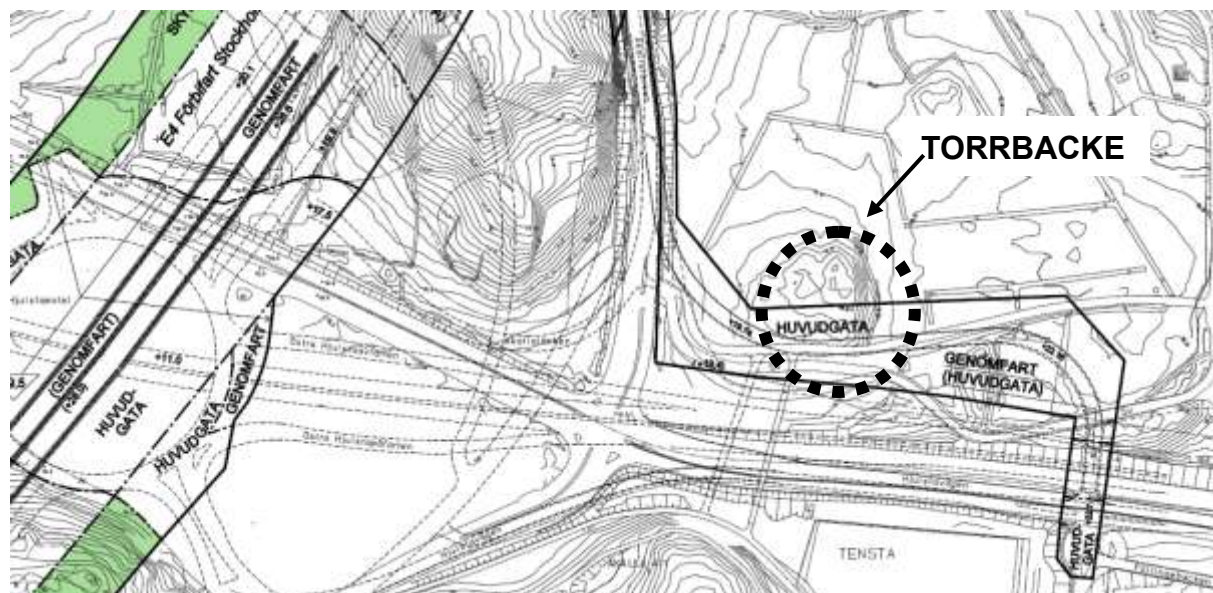
Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken kan dispens från ett naturresevats föreskrifter ges om det finns särskilda skäl. Om det finns synnerliga skäl kan ett naturresevat upphävas. Förvaltningen anser inte att gestaltning och estetisk utformning ska bedömas som särskilda eller synnerliga skäl att göra intrång i resevattet.

Miljöförvaltningen anser att det bör tas fram en alternativ trafiklösning till Stockholmsporten som inte förutsätter intrång i kulturresevatet och dess värden. Förvaltningen bedömer att en mer kompakt lösning skulle ge mindre påverkan på naturmiljön.

Akallavägen placerad på värdefull torrbacke

Akallavägens föreslagna sträckning skär över en torrbacke med värdefull flora (se figur 1). Såväl E18 sträckning, begravningsplatsens utformning och den nyanlagda

cykelvägens placering har anpassats till denna torrbacke. Om Akallavägen vid platsen förläggs norr om den nya cykelbanan innebär detta att torrbacken kommer att skadas.

Figur 1. Utdrag ur plankartan. Torrbackens ungefärliga utbredning markerad med ■■■■▲

Kompensation för intrång i kulturresevatet

I planbeskrivningen anges en rad åtgärder som kompensation för projektets negativa konsekvenser. Miljöförvaltningen anser att de flesta av åtgärderna som tas upp under denna rubrik inte är att betrakta som kompensationsåtgärder utan som åtgärder för att minska ingreppens negativa effekter på natur och kulturmiljö. Miljöförvaltningen anser att de föreslagna åtgärderna är bra, men att de bör kompletteras med en redovisning av lämpliga kompensationsåtgärder för intrånget. Miljöförvaltningen föreslår kompensationsåtgärderna återställning av torrbackar m.m., nya rastplatser, stigar och informationsskyltar, återplantering av skyddsvärd flora i Igelbäckens kulturresevat, samt att rent vatten återförs till Igelbäcken.

Etableringsytor

Under byggtiden kommer etableringsytor förläggas inom Igelbäckens kulturresevat, vilket innebär att både kultur- och naturvärden riskerar att förstöras. Förvaltningen vill understryka vikten av att tillsynsmyndigheten (miljöförvaltningen)

kontaktas i god tid innan arbete påbörjas som gör intrång i kulturreseptat.
Etableringsytor bör markeras på karta.

Redovisning av naturvärden

I MKB tabell 5:1 anges att naturvärdesobjekt "7a" är en "Igenvuxen tidigare hagmark, vilket är inkorrekt. Området utgörs av äldre skog.

I MKB figur 5.16 talas om barrskogsarter. Miljöförvaltningen vill uppmärksamma att dessa inte ingår i denna karta som illustrerar ekmiljöer.

Dagvattendamm i Igelbäckens kulturreseptat

En dagvattendamm finns inritad inom Igelbäckens kulturreseptat. Staden såväl som miljöförvaltningen har i yttrande över arbetsplanen för Förbifarten framfört att det inte bör ligga trafikdagvattendamm i kulturreseptat. Trafikdagvatten bör ledas till dagvattentunnlar eller dammar i andra lägen. Dammar i landskapet drar till sig våtmarkslevande arter. Därför kan en damm innehållande föroreningar från trafikdagvatten bli till mer skada än nytta i ett reseptat. Miljöförvaltningen anser därför att alternativa lösningar för dagvattenhantering på platsen måste utredas.

Dagvatten till Bällstaån

Två dagvattendamm planeras norr respektive söder om Bällstaån. Enligt planbeskrivningen ska dagvattnet efter rening ledas till Spångaån/Bällstaån. Beräknade föroreningskoncentrationer i dagvatten för kväve, bly, kadmium och olja beräknas överskrida föreslagna riktvärden för mindre recipient. För att klara alla riktvärden för liten recipient bedöms orimligt stora dammar krävas. Dammarna avses istället att specialanpassas för att öka reningseffekten för ovanstående ämnen så mycket som det är möjligt. Det framgår dock inte hur detta ska ske.

Miljöförvaltningen vill uppmärksamma att Bällstaån är en vattenförekomst enligt EU:s vattendirektiv och ska uppnå en god ekologisk status till 2021. Bällstaåns nuvarande ekologiska status är "Dålig". Detta innebär att åns vattenkvalitet inte får försämrats utan istället att åtgärder måste vidtas för att förbättra kvaliteten. Det är därför inte lämpligt att tillföra förorenat dagvatten till ån. Miljöförvaltningen anser att alternativa lösningar för dagvattenhantering på platsen måste utredas vidare.

Buller

Miljöförvaltningen har deltagit i diskussioner gällande bullerskyddens placering vid bebyggelsen i Hjulsta. De bullerkartor som tagits fram efter detta visar dock att föreslagna bullerskydd inte har tillräcklig effekt. Ljudnivån på gårdarna vid fastigheterna Hörninge 5 överskrider till stora delar 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå och

för de nybyggda bostadshusen på fastigheterna Hörninge 2 och Kippinge 1 överskrids 55 dB(A) på hela gårdarna. Miljöförvaltningen anser att ytterligare utredningar bör göras för att hitta möjliga bullerskyddsåtgärder för dessa gårdsmiljöer. Förvaltningen anser att det t.ex. bör prövas om det är möjligt att uppföra högre bullerskärmar mellan byggnaderna vid Hörninge 5. Ett annat alternativ som kan prövas är att sluta gårdsmiljön med nya bostäder som binder ihop byggnaderna på fastigheten.

Stora delar av den planerade kyrkogården i Igelbäckens naturreservat beräknas få bullernivåer över 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå. Bullret kommer från Förbifarten, E18 och Akallälänken. Miljöförvaltningen anser att det bör utredas om det är möjligt att uppföra bullerskydd längs Akallälänken så att större delen av kyrkogården får ljudnivåer under 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå.

I planbestämmelserna anges att "Bullerskydd i form av skärmar och vallar ska uppföras. Bullerskydden uppförs i den utbredning som stadsbyggnadsnämnden finner lämplig. I huvudsak enligt plankartans illustration. Skärmar görs genomsiktliga." Miljöförvaltningen anser att skrivningen "Skydden uppförs i den utbredning som stadsbyggnadsnämnden finner lämplig" är otydlig. Förvaltningen anser att planbestämmelsen bör skrivas på ett sådant sätt att syftet med den säkerställs, t.ex. "Skydden uppförs enligt plankartans illustration eller på sådant sätt att minst motsvarande bullerdämpning erhålls." Bullerskyddens höjd bör anges på plankartan.

Enligt planbestämmelsen ovan ska skärmar göras genomsiktliga. Miljöförvaltningen anser att det bör utredas om det på vissa platser är mer lämpligt att göra skärmar som visuellt skärmar bort vägen från kulturreseptatet och som upplevs som naturliga inslag i reservatet. Till exempel kan bullervallar och vegetationsklädda skärmar användas.

Partiklar PM10

I planbeskrivningen anges att miljökvälitetsnormen för partiklar är 60 µg/m³/dygn. Miljöförvaltningen vill uppmärksamma att detta är felaktigt. Miljökvälitetsnormen för PM10 är 50 µg/m³.

Gång- och cykelvägar

Miljöförvaltningen anser att planhandlingarna bör kompletteras med en överskådlig karta över hur gång- och cykelvägnätet i närområdet kommer att se ut efter Förbifartens utbyggnad. Det bör säkerställas att det finns attraktiva gång- och cykelvägar mellan närliggande stadsdelar samt Barkarbystaden.

Kollektivtrafik

I planhandlingarna redovisas att Förbifarten kommer ge möjligheter för ny buss- trafik i relationer som idag inte är särskilt bra ur kollektivtrafikperspektiv. Förvaltningen delar denna uppfattning att nya bussförbindelser skapas där det tidigare saknats sådana, men anser att förutsättningarna för kollektivtrafiken skulle kunna förbättras ytterligare. Till exempel genom att de på- och avfartsramper som planeras i högre utsträckning ansluter till gator och stråk för direkt omstigning till tunnelbana eller annan kollektivtrafik.

Miljö och hälsoskyddsnämnden beslutspunkt i programskedet om att optimering av på- och avfartsramper för kollektivtrafik och lokaltrafik studeras vidare har förvisso gjorts och redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen. Därifrån kan sammanfattningsvis konstateras att förbifarten primärt inte byggs för kollektivtrafik utan som transportled och förbifart för övrig trafik. I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas dock ytterligare åtgärder som skulle gynna kollektivtrafikandelen. Exempelvis att ett av de tre körfälten i vardera riktningen reserveras som kollektivtrafikkörfält, detta skulle förvisso göras först om det konstateras att andelen kollektivtrafik ökar på Förbifarten. Förvaltningen anser att det istället bör genomföras vid öppnandet av leden för att gynna kollektiva färdmedel. Detta regleras dock inte i detaljplanen. Vidare föreslås att BRT-system (Bus Rapid Transit) med hög turtäthet utreds. Vidare hänskjuts till utredning möjligheten att få snabbare och bättre anslutningar till närliggande regionala kärnor och till närliggande kollektivtrafikpunkter som Vällingby, Barkarby/Hjulsta, Akalla och Häggvik. Samliga dessa förslag regleras dock inte i detaljplanen men bör skyndsamt genomföras för att erbjuda så bra kollektiva resor som möjligt och utifrån Förbifartens förutsättningar för kollektivtrafik.

Bilagor

1. Planbeskrivning
2. Plankarta

Slut